

Väestöliitto

Miten puhua nuoren kanssa HIV:stä?

1.12. 2008 Maailman AIDS –päivä

Tuulia Aho, Projektikoordinaattori, terveydenhoitaja, seksuaalineuvoja

Nuorten Avoimet Ovet

NAO = Nuorten Avoimet Ovet

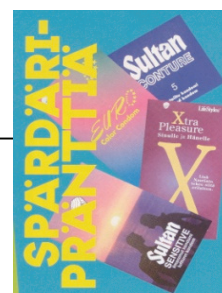
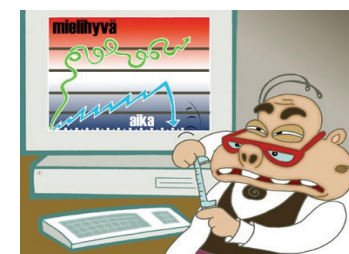
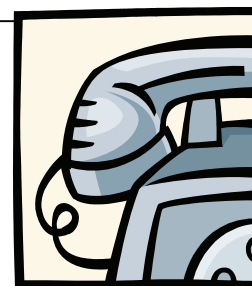
- Päämääränä nuorten seksuaaliterveyden edistäminen koko Suomessa
- RAY eli Raha-automaattiyhdistys suurin rahoittaja
- Toiminut jo 20 –vuoden ajan

Seksuaalioikeudet!

Nuorten Avoimien Ovien toiminta

- Vastaanotto
- Neuvontapuhelin
- Internetpalvelu
- Ammattilaisten koulutus ja konsultointi
- Seksuaalikasvatusluennot
- Materiaalituotanto
- Yhteiskunnallinen vaikuttaminen
- Yhteistyöverkostot

HIV

- **Liittyy seksuaalisuuteen**
- **Liittyy seksiin**
- **Liittyy seksuaaliterveyteen**
- **Liittyy seksuaalikasvatukseen**

Seksuaalisuus

- Yksilön ominaisuus
- Erottamaton osa ihmisen persoonallisuutta
- Koko elämän ajan kehittyvää ja muuttuvaa
- Aika, yhteiskunta, kulttuuri ja elämäolosuhteet vaikuttavat jokaisen seksuaalisuuteen

Seksi

- **Toimintaa, joka tähtää hyvänolon tunteen tai nautinnon saavuttamiseen**
- **Yksilöllistä**
 - haaveilu, fantasiat, eroottisten virikkeiden
 - käyttö, itsetyydytys
- **Vuorovaikutteista**
 - kohteliaisuus, flirttailu, kiihotushyväilyt,
 - rakastelu, yhdyntä

Seksuaaliterveys

- **Perhesuunnittelu**
ei suunnittelemattomia raskauksia => ehkäisy
- **Lisääntymisterveys (tytöillä keskimäärin 13 v.)**
hedelmällisenä säilyminen, jotta mahdollisuus saada lapsia kun niitä haluaa => sairauksien ja tautien seulonta, hoito ja ennaltaehkäisy
- **Seksuaalioikeudet**
- **Kasvu, kehitys**
fyysinen, psyykkinen, sosiaalinen
- **Nautinto**

Nuoren seksuaaliterveys

- Itsetunto
- Itsearvostus
- Tieto
- Taito
- Motivaatio
- Asenne

Hyvä seksuaalikasvatus on riskikäyttäytymisen ehkäisyä

- Itsetuntemuksen vahvistamista
- Itseluottamuksen vahvistamista
- Positiivisen minäkuvan vahvistamista
- Oikeanlaisten asenteiden siirtämistä
- Aikuisten tukea

Mitä seksuaalikasvatus on?

- Seksuaaliopetusta
- Seksuaalineuvontaa
- Seksuaalivalistusta

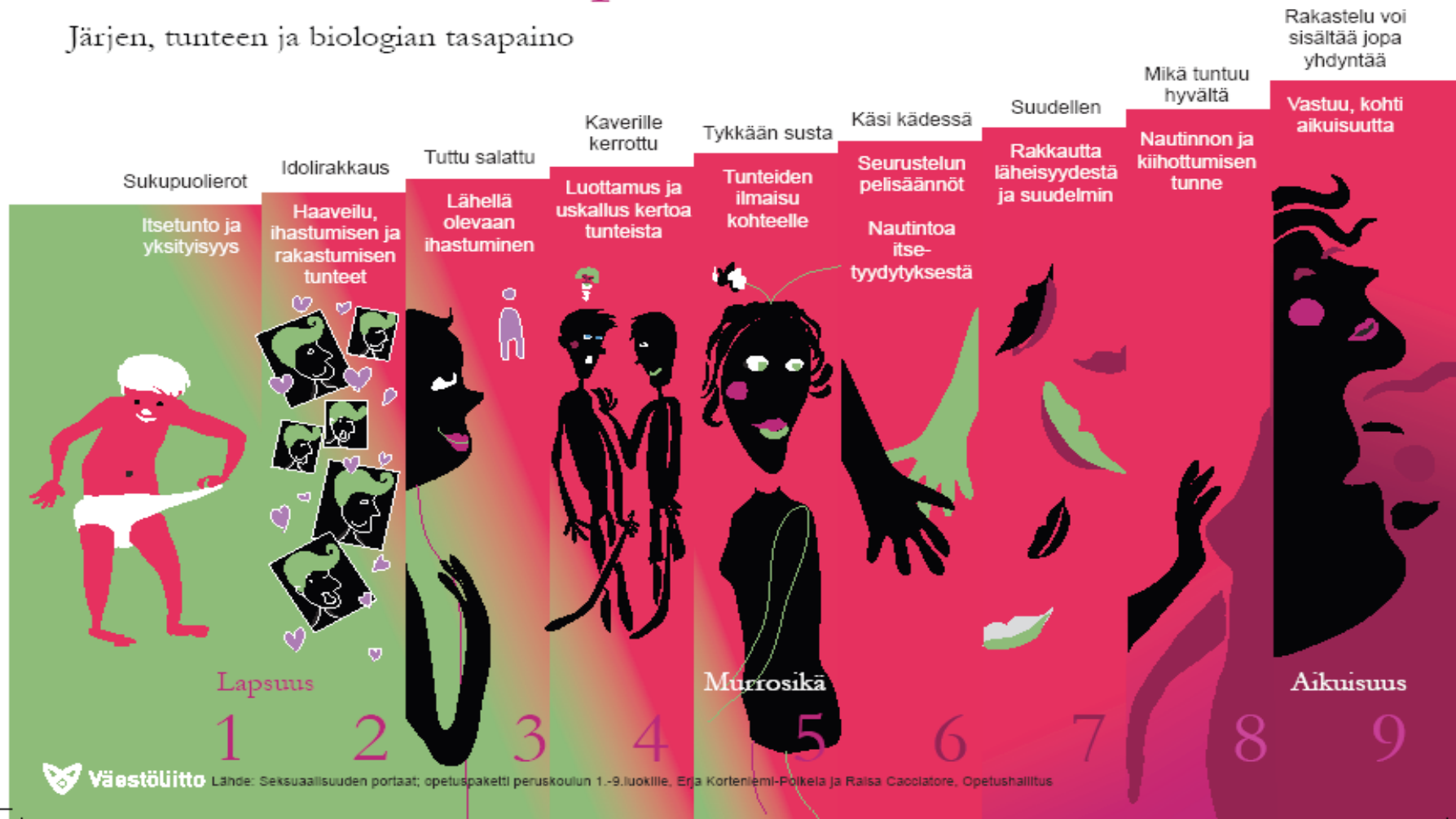
Nuorten seksuaalikasvatuksen tavoitteena on positiivisesti itseensä ja kanssaihmiin asennoituva ihminen

- Pitää itseään ja muita tärkeinä
- Kunnioittaa omaa kehitystään ja rajojaan
- Hakee tietoa ja tukea
- Haluaa huolehtia itsestään – tekee mahdollisimman vähän huonoja valintoja = välttää riskikäyttäytymistä

KAIKKI LIITTYY KAIKKEEN!

Seksuaalisuuden portaat - seksuaalisen kehityksen eteneminen

Järjen, tunteen ja biologian tasapaino

Väestöliitto

Lähde: Seksuaalisuuden portaat; opetuspaketti peruskoulun 1.-9.luokille, Eija Korteniemi-Polkela ja Raisa Caclatore, Opetushallitus

Väestöliitto

HERKISTYMINEN

Omakohhtaisuus

arkuus ja ujous

tutkiskelu ja vertailu

Haavoittuvuus

Kiihottuminen

Miten puhua nuoren kanssa...

Vältettävä:

- Moralisoimista
- Varoittelemista
- Pelottelua
- Häpeän korostamista
- Kuulustelemista
- Väärän/vanhentuneen/liian tiedon jakamista
- Omien kokemusten, asenteiden, arvojen, uskomusten ja mielipiteiden jakamista tai siirtämistä

Tarkoituksena keskustelemalla vähentää nuoren hämmennystä, pelkoja ja lisätä tietoja sekä elämänhallinnan taitoja => Hyvä itsetunto!

Ammattilainen on esimerkkinä siitä, että seksuaalisuudesta voi puhua asiallisesti ja luontevasti osana ihmisen hyvinvointia!

Miten puhua nuorten kanssa seksuaalisuudesta?

- Nuoren ikä- ja kehitystaso huomioiden (seksuaalisuuden portaat)
- Jokaisen nuoren/ ryhmän kanssa yksilöllisesti
- Nuoren tiedot ja taidot tiedostaen
- Rohkeasti ja asiallisesti käyttäen sanoja niiden oikeilla nimillä
- Kunnioittaen nuoren omia tuntemuksia ja oikeuksia
- Perustellen, miksi kysyy tai miksi tärkeää
- Leimaamatta nuorta, vaikka hän olisi tehnytkin virheitä
- Voimavaraistaen (empaattisuus)

Seksuaalisuus on jokaisen yksityinen asia, niin nuoren, kuin ammattilaisenkin!

Nuorelle usein riittää, että hän on tullut kuulluksi!

Sopivia sanoja...

- Sopivat sinun suuhusi
- Nuorelle ymmärrettäviä (ei liian lääketieteellisiä)
- Asiallisia
- Positiivisia

NUORI VASTAANOTOLLA

Jännittävä tilanne

Pelottava tilanne

Ensimmäinen itsenäisesti ”suoritettu” käynti terveyden- hoitoalan ammattilaisen vastaanotolla

Leimaa kaikki tulevat kontaktit

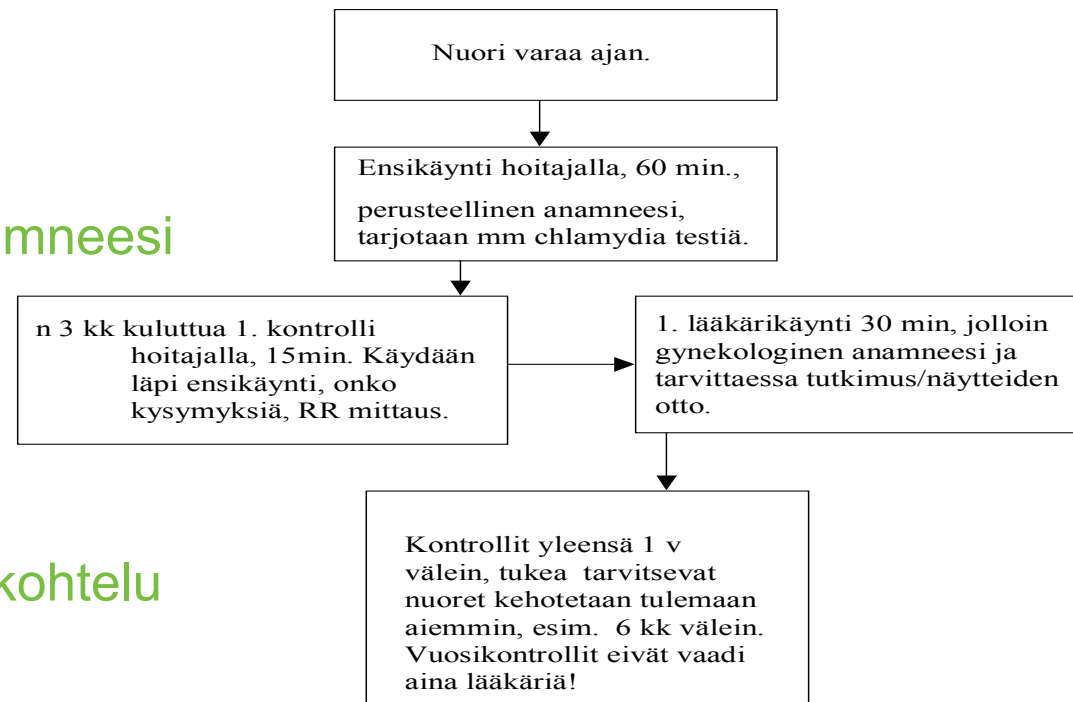
Tilaisuus vaikuttaa

NAO vastaanottomalli - Seksuaaliterveysanamneesi

- Etsitään riskitekijöitä samalla antaen tietoa sekä tukien nuoren itsetuntoa ja positiivista minäkuvaa

- Yleisanamneesi
- Yleisterveystilanne
- Sukuanamneesi
- Gynekologinen/ urologinen anamneesi
- Keho
- Seurustelu ja seksi
- Väkivalta/ seksuaalinen kaltoinkohtelu
- Ehkäisy

Kaavio 1. Hoitopolku NAO:ssa, esimerkkinä ehkäisyn aloitus

Seksuaalivouonta

- Lupa puhua seksuaalisuudesta – ottaa asia vastaan
- Sanojen löytäminen
- Rohkaisu avoimeen keskusteluun – myös vanhempien tai mahdollisen kumppanin kanssa
- Seksuaalisen kehittymisen ymmärtäminen
- Perustiedon saaminen
- Voimavaraistaminen – uskon luominen
- Ohjaaminen eteenpäin

HIV puheeksi

- Osana kokonaisvaltaista kohtaamista /asioiden käsittelyä
- Omakohtaisuus –miten se liittyy minuun?
- Mahdollisena tartuntatautina muiden seksitautien joukossa
 - Miten tarttuu – selitettävä yksityiskohtaisesti
 - Miten ei tartu
 - Miten testataan
 - Miten suojaudutaan -riskitilanteet
- HIV tilanne koti- ja naapurimaissa
- Mitä jos saa tartunnan (oireet ja hoito, elämänennuste)
- Kertomukset, muiden kokemukset

Ota yhteyttä!

- www.seksuaaliterveys.org
- www.vaestoliitto.fi
- tuulia.aho@vaestoliitto.fi